

Arī es redzēju, kā tiek sabombardētas mājas, un es nevaru to aizmirst...

Viktorija Nečajeva

Alina nāk no Harkivas apgabala Ukrainā, tieši no Volčanskas, ko jo-projām apšauda Krievijas armija. Pēdējo pusgadu pirms kara viņa ar vīru Mihailu un bērniem dzīvoja pašā Harkivā, strādāja bērnudārzā. Uz Latviju, uz Preiļiem, Alina ar ģimeni atbrauca jūnija sākumā.

Pirmā kara diena

«24. februāra agrā rītā vīrs taisījās iet uz darbu. Neko īsti vēl nevarēja saprast, jo apšaudes nebija dzirdamas, bet vīrs izlasīja internetā, ka kaut kas mūsu valstī notiek. Viņš mani pamodināja, un mēs zvanījām vecākiem, kuri dzīvo pierobežā, un viņi mums pateica – jā, kara tehnika brauc iekšā mūsu valstī. Zvanījām arī citiem radniekiem, un arī viņi apstiprināja, ka ir dzirdami sprādzieni. Vecāki aicināja mūs salasīt pašas nepieciešamākās mantas un doties prom no Harkivas.

«**Iestājās panika, asaras, labi, ka bērni vēl gulēja. Mēs tiešām nevarējām noticēt, ka kaut kas tamlīdzīgs varētu būt, ka 21. gad-simtā karš vispār ir iespējams. Kaut gan pirms pāris dienām vīrs man teica, lai salieku ār-kārtas gadījumu somu. Es nepaklausīju, vien noteicu – beidz izdomāt, nekas nevar notikt.**

Tad es zvanīju uz savu darbavietu bērnudārzā, jautāju, ko darīt, vai ir jāiet uz darbu. Man atbildēja, ka bērnudārzs nestrādās, ka nekur nav jāiet. Mēs salastījām mantas, es sazvanīju tēti, kurš dzīvoja Harkivas apgabalā – Volčanskā, lūdzu, lai viņš atbrauc mums pakal, kaut gan kara tehnika tieši tobrīd pārvietojās pa trasī, kas savieno abas pilsētas. Zvanīju, jo ne metro, ne autobusi, ne cits sabiedriskais transports vairs nekursēja. Bez sava personīgā transporta tu nevarēji izbraukt no pilsētas. Man likās, ka karavīri noteikti nāk uz Harkivu, jo tā ir liela pilsēta, un viņiem noteikti to vajag. Tētis piekrita un jau taisījās izbraukt mums pakal, bet pēdējā brīdī vīram piezvanīja priekšnieks un aicināja mūsu ģimeni nākt uz lielveikalu, kur tobrīd vīrs strādāja, jo tur ir labs pagrabs ar labiekārtotu dušu, tualeti, virtuvi, tur var palikt. Tāpat priekšnieks iedrošināja, ka mūsu pilsētu labi sargās, ka nekas nevar notikt.»

Dzīvojam lielveikalā

«Pēc kara sākuma mēs divas nedēļas dzīvojām lielveikala pagrabā. Veikals strādāja, mēs, kuri tur dzīvojām, paši bijām gan pārdevēji, gan apkopēji, gan krāvēji. Paši cepām maizi, lai Harkivas iedzīvotāji to var iegādāties. Pēc tam, kad palika klu-sāk, mans tētis atbrauca mums pakal no Volčanskas, kur tobrīd nenotika apšaudes, nebija karavīru, kaut gan pilsēta bija oku-pēta no pirmās kara dienas. Acīmredzot, visi karavīri bija novirzīti tuvāk Harkivai. Mēs atbraucām uz Volčansku, bet jau pa-visam drīz krievu karavīri turp atgriezās, uzstādīja savus blokpostēnus. Civiliedzīvotājus viņi neaiztika, kaut gan citos valsts apgabalos ir dzirdēti dažādi stāsti.

Līdz pat jūnijam apšaudes Volčanskā principā nenotika, jā, tās bija dzirdamas, bet no attālākiem reģioniem. Mēs zinājām un sapratām, ka tā tas neturpināsies, ka aktīvi uzbrukumi sāksies, mūsu armija mēģinās okupēto teritoriju atbrīvot. Bet izbraukt, piemēram, uz Harkivu vairs nebija iespējams, mašīnu kolonnas tika apšaudītas. Bija gadījums, pašā maija sākumā, kad apšaudīja mašīnas, kurās bija arī bērni. Vienā no mašīnām bija arī mamma ar divām meitiņām – viens un 15 gadi. Mammai izdevās izglābt mazāko meitiņu, viņu piesedzot, atrodoties slimmnīcā, mammai vēl ilgi nestāstīja, ka vecākā meita gāja bojā, viņa sadega.

Citiem gan izdevās atrast ceļus līdz Harkivai, viņi piegādāja Volčanskas iedzīvotājiem maizi, zāles un citus produktus un preces. Bet tas neturpinājās ilgi, jo viņi tika brīdināti, ja turpinās braukāt šurpu turpu, viņu mašīnas tiks apšaudītas.

«**Situācija palika arvien smagāka, izbraukt uz Harkivu vairs nebija iespējams. Izbraukt varēja tikai sievietes un bērni, vīriešus nelaida. Tāpēc mēs pieņēmām lēmumu izbraukt no Ukrainas caur Krieviju. Mēģinājām pierunāt braukt prom arī manu tēvu un vīra vecākus, bet laikam vecāka gadagājuma cilvēkiem ir grūtāk pamest mājas, pamest ierasto vidi, tāpēc viņi palika Ukrainā.**

Pēc tam vīra vecāki tomēr nolēma izbraukt, tas notika augustā, arī viņi atbrauca uz Latviju, pēc tam no Latvijas aizbrauca uz Čehiju, kur abi kādreiz bija jau strādājuši. Tur viņiem darba devējs piedāvāja gan darbu, gan dzīvesvietu. Arī tētis izbrauca no Volčanskas uz citu vietu Ukrainā.

Ukrainā joprojām ir mans brālis, bet, runājot ar viņu pa telefonu, viņš neko daudz mums nestāsta, kādreiz tikai pasaka, vai pie viņiem joprojām ir skaļi vai nedaudz mierīgāk. Viņš ir ugunsdzēsējs, tāpēc izbraukt no valsts nemaz nedomā. Tie, kuri ir palikuši, viņi ir pielāgojušies kara stāvoklim, mēģina sadzīvot ar to, strādāt, mācīties, ja ir iespēja».

Bērni nekad iepriekš tā nebija priecājušies par banāniem

«Elektrības Volčanskā nebija kopš 7. aprīļa. Drēbes mazgājām ar rokām, lietojām avota ūdeni. Gāze bija, pagatavot ēdienu nebija problēmu. Sākumā varēja iegādāties tos produktus, kurus ražoja pašā pilsētā – piens, gaļa, olas, desa, tikai pēc tam cilvēki paši izbrauca uz Krieviju, veda saldumus, augļus, dārzeņus. Toties to cena bija trīsreiz augstāka nekā parasti. Atceros, kad

Viduslatgales pārnovadu fonds projekta ietvaros iesaista dažādās radošās aktivitātēs ukraiņu bērnus un viņu mamas

pirmo reizi ievada banānus, bērni laikam nekad tā nebija priecājušies par banāniem.

Strādāja slimmnīcas, ugunsdzēsēji glābēji, skolotāji, viņi saņēma Ukrainas algas. Man tika maksāts bērnu kopšanas pabalsts. Grūti iedomāties, kā dzīvoja vecāki cilvēki, kuri iepriekš pensijas saņēma pasta nodalās, jo tās nestrādāja».

Ja neaizbrauksim, tad labākajā gadījumā tiks iedragāta mūsu bērnu psihe

«Mums ir divi mazi bērni, man būtu ļoti grūti bez vīra vienai pašai ar bērniem svešā valstī. Arī tagad, kad mēs vairs neņemam Latvijas pabalstus, vīrs ir atradis darbu, es esmu bez darba. Nevaru iedomāties, ko mēs ar bērniem darītu vieni paši. Arī ceļš līdz Latvijai bija smags.

«**Jā, vēl arī šobrīd saņemam pārmetumus no cilvēkiem, kuri jautā, kāpēc mans vīrs nav palicis Ukrainā, kāpēc ir izbraucis. Bet es atbildu, ka mēs ļoti mīlam savu valsti, savu zemi, bet katram ir savs dzīvesstāsts, un es nevarēju palikt viena pati ar maziem bērniem svešā valstī. Es sapratu, ja mēs neaizbrauksim, tad labākajā gadījumā tiks iedragāta mūsu bērnu psihe.**

Pāri Ukrainas–Krievijas robežai mēs gājām kājām. Uz robežas mūs pratināja. Tur atradām pārvadātāju, kas mūs nogādāja līdz Latvijai. Uz Latvijas robežas mums uzdeva dažādus jautājumus, ja godīgi, tad mēs gaidījām, ka mums ieteiks, kur labāk doties, pie kā vērsties, jo mēs Latvijā nevienu nepazinām. Vienīgais, ko pateica, re, tālruna numurs tur uz lapiņas, sazvaniet un mēģiniet noskaidrot, ko darīt tālāk. Mēs piezvanījām uz norādīto numuru, tad mums pakal atbrauca jauks vīrietis, kurš mums daudz ko izstāstīja. Viņš mūs atveda uz Riebiņiem, uz skolas dienesta viesnīcu. Mēs ilgi domājām, ko darīt tālāk – palikt Latvijā vai braukt uz kādu citu Eiropas valsti. Bet mēs sapratām, ka šeit mums būs vieglāk, pirmkārt, jau tādēļ, ka mūs saprot krievu valodā.

Riebiņos mēs nodzīvojam mēnesi, tad dzīvojām Preiļu ģimnāzijas dienesta viesnīcā. Vīram gandrīz uzreiz izdevās atrast darbu Preiļos. Jāsaka paldies Svetlanai no Riebiņiem, kura ir ukrainiete, bet jau sen dzīvo Latvijā, viņa apzvanīja laikam visus Preiļu uzņēmējus, lai palīdzētu vīram atrast darbu.»

Latvija ir ļoti dārga valsts

«Mēs nekad iepriekš nebijām bijuši Latvijā. Mums šeit ļoti patīk daba. Šeit ir tik ļoti zaļš vasarā. Bet lielas atšķirības mēs nemanījām, viss principā ir ļoti līdzīgi. Savukārt cilvēki Latvijā ir ļoti sirsnīgi, tie, kuri mums veda palīdzību – bērnu drēbes, mantiņas, viņi to darīja no visas sirds, pat raudāja, varēja redzēt, ka cilvēki ļoti pārdzīvo. Līdz šim neesam saskārušies ar negatīvu attieksmi.

Vienīgi cenas Latvijā ir daudz augstākas nekā Ukrainā, īpaši pārtikai. Tur, būdama bērnudārza audzinātāja, es saņēmu 220 eiro, ar šādu algu Latvijā nebūtu iespējams izdzīvot.

«**Arī ar Latvijā saņemto minimālo algu, ņemot vērā cenas, komunālos maksājumus, ir grūti savilkt galus kopā. Vīra vecāki, kuri šobrīd ir Čehijā, stāstīja, ka arī čehi teic, ka Latvija ir ļoti dārga valsts.**

Mans vīrs ir novērojis, ka latvieši ir nosvērtāki, viņi nekur nestateidzas, savukārt, mūs var uzreiz atpazīt, mēs vienmēr kaut kur steidzamies.

Šobrīd mana ikdiena ir saistīta ar mājām, vīrs strādā, bērni iet bērnudārzā. Paldies Viduslatgales pārnovadu fondam par iespējām bērniem apmeklēt pulciņus, meistarklases un mammām nodarbības ar psihologu. Diemžēl atrast darbu man vēl nav izdevies, latviešu valodas nezināšana šo procesu padara vēl sarežģītāku.»

Šis karš mūs visus ļoti satuvināja

«Mums visiem gribas atgriezties mājās, bet, kad mēs sākam par to domāt, tad saprotam, ka tur vairs nebūs tā, kas bija pirms tam, vismaz pagaidām. Gribas atgriezties tajā dzīvē, kas bija pirms kara, bet tā taču nebūs. Mēs vairs nevarēsim aiziet uz upi nopeldēties, aiziet uz mežu sēnēs. Arī mūsu mazā meitiņa saka – mēs nevaram braukt mājās, jo tur šauj. Vai arī – mājās palika mans skrejriteenis, bet tam pakal mēs nevaram aizbraukt, jo tur šauj. Arī es redzēju, kā tiek sabombardētas mājas, un es nevaru to aizmirst.

Bet, kad mēs jau varēsim atgriezties mājās, tad mēs visi – ukraiņi, būsim viena liela ģimene. Šis karš mūs visus ļoti satuvināja.»

Šis ir ceturtais ukraiņu bēgļu stāsts «Vie-tējā Latgales Avīzē» – šoreiz divu bērnu mam-mas acīm. ▣

Projekta ("Life stories of Ukrainian refugees in foreign countries" (Ukraiņu bēgļu dzīvesstāsti svešās zemēs)) raksts tapis ar ASV Valsts departamenta Izglītības un kultūras lietu biroja finansējumu, ko īsteno "Meridian International Center".

